

DOĞUM ÖNCESİ BAKIMA GEBELİKTE ÖNCE BAŞLANILMASININ ETKENLERİ

S Atar Gürel, H Gürel, M Özdemir

Abant İzzet Baysal Üniversitesi İzzet Baysal Tıp Fakültesi, BOLU

Amaç: Doğum öncesi bakıma (DÖB) gebelikten önce başlama sıklığı ile etkenlerinin araştırılması.

Yöntem: Kesitsel planlı çalışmada, son iki yıl içinde doğum yapan 424 kadınla 1 Ağustos ile 31 Aralık 2004 tarihleri arasında görüşüldü. DÖB almayan 3 olgu çalışma dışı bırakıldı. DÖB için gebelikten önce başvurduğunu bildiren 51 olgu ile gebelik öncesi bu amaçla muayene olmadığını bildiren 370 olgunun verileri karşılaştırıldı. İkili değişken çözümlemeleri student t, Mann-Whitney U, ki-kare, fisher kesin ki-kare testleri; çoklu değişken çözümlemesi ise lojistik regresyon analizi kullanılarak gerçekleştirildi. Anlamlılık sınırı olarak $p < 0.05$ alındı.

Bulgular: DÖB'a gebelikten önce başlama sıklığı %13.8 bulundu. DÖB'a gebelikten önce başlayan kadınların yaş ortalaması ile sosyoekonomik düzeylerinin daha yüksek olduğu izlendi ($p < 0.05$). Gebelikten önce DÖB almaya başlayan gebeliklerin hepsi istenilerek gerçekleşmiş olup tedavi ile gebe kalanlarda ise DÖB'a gebelikten önce başlanma oranı daha yüksek bulundu (%3.5'e karşılık %25.5, $p = 0.00$). Gebe kalmadan önce DÖB'a başlayanlarda gebelik takiplerine başlanılan gebelik ayı ortalaması daha düşük, toplam muayene sayısı ise daha yüksek bulundu ($p < 0.01$). Ebe/hemşire ile karşılaştırıldığında DÖB hizmetlerini doktordan alanlar ile DÖB hizmetlerini sıklıkla hastaneden alanlarda gebelikten önce DÖB'a başlama oranı daha yüksek bulundu ($p = 0.00$). DÖB'a gebelikten önce başlamama için en sık bildirilen nedenler ihtiyaç hissetmeme, maddi imkansızlıklar, istenmeyen/planlı olmayan gebelikler ile bu konuda bilgisiz olmaydı.

Sonuç: Özellikle riskli gebeliklerde gebenin bilgilendirilmesi, gerekli incelemelerin yapılması ve mevcut tedavisinde gerekli düzenlemelerin yapılabilmesi açısından DÖB'ın gebelikten önce başlaması önem taşımaktadır. Çalışma kümesinde gebelik öncesi muayene oranı düşük olup tedavi ile hamile kalanlarda bile %50 düzeyinde kaldı. Gebelikten önce DÖB'a başlamanın görünen etkenleri yüksek sosyoekonomik düzey, tedavi ile gebe kalma ile DÖB'ın doktor tarafından verilmesidir. DÖB'a gebelikten önce başlamamada en fazla bildirilen neden ihtiyaç hissetmeme olup bu konuda toplumun bilgilendirilmesine gereksinim vardır. Gebelikten önce DÖB amaçlı yapılan muayene ve danışmanlık hizmetleri ile ilgili ileri çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır.

sebhu@yahoo.com

GEBELİĞE İLİŞKİN BİLGİ DÜZEYİNİN ETKENLERİ İLE BİLGİLENME DURUMU VE DOĞUM ÖNCESİ BAKIM ÜZERİNE ETKİSİ

S Atar Gürel, D Kemik

Abant İzzet Baysal Üniversitesi İzzet Baysal Tıp Fakültesi, BOLU

Amaç: Doğum yapmış kadınların gebeliğe ilişkin bilgi düzeyleri ile etkenlerinin araştırılması ve bilgi düzeyi ile doğum öncesi bakım (DÖB) esnasında yapılan muayene ve tetkikler arasındaki ilişkinin saptanması.

Yöntem: Kesitsel planlı çalışmada, son iki yıl içinde doğum yapan ve DÖB alan 420 kadınla 1 Ağustos ile 30 Aralık 2004 tarihleri arasında görüşüldü. Kadınlara gebelikte beslenme, cinsellik, ultrasonografi incelemesi ve kromozom anormali taraması konularında toplam 5 soru soruldu. Görüşülen kadınlardan 117'si (%27.9) bu sorulardan hiçbirini yanıtlamadı ve "bilgisi yok" kümesine dahil edildi. Kalan 303 (%72.1) kadın ise en azından bir soruya doğru yanıt verdi ve "az/yeterli bilgisi var" kümesine alındı. İkili değişken çözümlemeleri student t, Mann-Whitney U, ki-kare, fisher kesin ki-kare testleri; çoklu değişken çözümlemesi ise lojistik regresyon analizi kullanılarak gerçekleştirildi. Anlamlılık sınırı olarak $p < 0.05$ alındı.

Bulgular: Tüm çalışma kümesinde doğru cevap ortalaması 1.21, az/yeterli bilgi kümesinde ise 1.68 soru oldu. Soruların tümüne kadınların ancak %0.5'i doğru yanıt verdi. Bilgisi yok grubundaki kadınlarda köyde yaşama oranı daha yüksek; sosyoekonomik düzeyi, kendisinin ve eşinin eğitim düzeyi, işte çalışma durumu ve sosyal güvenceye sahip olma durumu ise daha düşük bulundu ($p = 0.00$). DÖB esnasında yapılan muayene ve laboratuvar incelemelerinden karında gebelik muayenesi ile kan düzeyi tayini dışındakilerin bilgisi yok grubunda daha düşük oranda yapıldığı izlendi ($p = 0.03$, $p = 0.00$). Bilgisi yok kümesinde gebe iken bilgi edinme gereksinimi duyma ve muayene olduğu sağlık kurumunun dışında bir kaynaktan bilgi edinme durumunun daha düşük oranda olduğu gözlemlendi ($P = 0.00$). Kitap/dergi yoluyla bilgi edinme az/yeterli bilgisi var kümesinde %60.4 iken bilgisi yok kümesinde %37.6 oranında bildirildi ($p = 0.00$).

Sonuç: Genel olarak kadınların, gebelik hakkındaki bilgi düzeyleri düşük olup bilgi düzeyi ile sosyodemografik özellikler arasında önemli bir ilişki bulunmaktadır. DÖB'ın verildiği sağlık kurumunda yapılan gebelik hakkındaki bilgilendirme ile özellikle kitap/dergi yoluyla yapılan bilgilendirme gebelik ile ilişkili bilgi düzeyi üzerinde etkili görünmektedir. Kadının bilgi düzeyi DÖB'ın kalitesini etkilemekte olup DÖB hizmetlerinin daha kaliteli hale getirilebilmesi için DÖB esnasında gebelerin bilgilendirilmesine önem verilmelidir.

sebhu@yahoo.com